

BARNEBIDRAGSSAKER I NAV: ØKONOMI OG REISEAVSTAND ER VIKTIG FOR SAMVÆR

Av Mia Danielsen og Åshild Male Kalstø

Sammendrag

Å legge til rette for samvær mellom foreldre og barn i delte familier er et viktig politisk mål. Innføring av samværsfradrag er ment å gjøre det økonomisk lettere for bidragspliktige (samværsforelderen) å tilbringe tid med barnet sitt. Økonomi skal dermed ikke være et hinder for samvær.

Ved utgangen av 2023 ble det betalt barnebidrag via Nav for rundt 70 000 barn. I denne artikkelen undersøker vi, gjennom registerdata, hvilke faktorer som har betydning for samværet mellom samværsforelder og barn i familier med bidragssak i Nav. Siden over 9 av 10 samværsforeldre er fedre, studerer vi først og fremst hva som påvirker samværet mellom far og barn i disse familiene.

I familier med en bidragssak i Nav, er det langt mindre samvær mellom samværsforelderen og barn enn i delte familier generelt. Likevel er det noen kjennetegn ved samværsforelderen som har sammenheng med at det er lite samvær. Samværsforeldre under 30 år og de som er innvandret fra typiske fluktland ser barna sine sjeldnere. De med lav inntekt eller som mottar en helserelatert ytelse eller sosialhjelp, tilbringer også mindre tid med barnet sitt. Det kan bety at økonomi fremdeles kan være et hinder for samvær, eller at andre forhold, som henger sammen med dårlig økonomi, gjør at det er lite samvær.

Å bo nær hverandre er viktigst for mengden samvær. Når samværsforelderen og barnet bor i samme fylke, øker sannsynligheten for at de tilbringer mye tid sammen. Hvis de bor i forskjellige fylker, er det større sjanse for lite samvær. Fire av ti barn med bidragssak i Nav bor ikke i samme fylke eller land som samværsforelderen. Reiseavstand er derfor et hinder for samvær i mange av familiene med en bidragssak i Nav.

<https://doi.org/10.60847/NAV.5374>

Innledning

Barn har ifølge Barneloven (1981) rett til å tilbringe tid sammen med begge foreldrene sine (Barnelova, 1981, § 42). Samvær med foreldrene er viktig for barn, og de fleste foreldre ønsker å tilbringe tid sammen med barnet sitt. I tillegg til at foreldre bør investere tid i barnet sitt, må de også begge være med på å forsørge det.

I 2023 var det rundt 250 000 barn i Norge som ikke bodde sammen med begge foreldrene sine i én husstand (Statistisk sentralbyrå, 2024).¹ For alle disse familiene kan barnebidrag og samværsfordeling være tema de må bli enig om. Mange foreldrepar blir enig seg imellom, men det er også en del som ikke blir det. Sistnevnte kan da søke om at Nav skal fastsette og innkreve barnebidraget.

I 2023 var det 70 000 barn det ble betalt barnebidrag for gjennom Nav. 92 prosent av disse barna bodde fast hos mor. Mor er derfor som regel den som mottar barnebidrag, mens far som regel er den som betaler barnebidraget. I denne artikkel omtaler vi bidragsmottakere som bostedforelder og den som betaler bidrag som samværsforelder. Hvor mye samvær det er mellom barnet og samværsforelder, har mye å si for hva det skal betales i bidrag. I denne studien vil vi se nærmere på familier hvor Nav har fastsatt barnebidraget, og undersøke hva som kan være med på å påvirke hvor mye tid barna tilbringer med forelder de ikke bor fast hos. Siden over 9 av 10 samværsforeldre er fedre, vil vi i all hovedsak studere hva som påvirker hvor mye tid far og barn tilbringer sammen.

Regelverket skal oppmuntre til samvær

Å legge til rette for god kontakt mellom foreldre og barn har lenge vært et viktig politisk mål. Et av hovedformålene med Bidragsreformen i 2003 var å oppmuntre til omsorg fra begge foreldrene (St. Meld. Nr 19 (2006–2007)). I de fleste tilfeller bor barna fast hos mor etter at foreldre har gått fra hverandre. Man har derfor vært særlig opptatt av å oppmuntre til at fedre tar mer av omsorgsarbeidet og har tettere kontakt med

barnet. Det gjenspeiles blant annet ved at det er innført fedrekvote i foreldrepermisjonen. Videre har man i forslaget til ny Barnelov vært opptatt av å sørge for at likestilt foreldreskap før et samlivsbrudd, skal videreføres også etter et samlivsbrudd (Barne- og familiedepartementet, 2024). Forslaget innebærer blant annet at begge foreldrene skal ha rett til å ta del i viktige avgjørelser i barnets liv. Slik det er i dag, kan bostedsforelder ta slike avgjørelser uten å involvere samværsforelder. Eksempler på slike viktige avgjørelser kan for eksempel være hvor i landet barnet skal bo. Foreldrene må etter forslaget fortsatt avtale hvor mye barnet skal bo hos, eller tilbringe tid med, hver av dem. Det foreslås ikke noen hovedregel om dette (Barne- og familiedepartementet, 2024).

Et av virkemidlene for å oppmuntre til økt samvær mellom samværsforelder og barnet er innføringen av et samværsfradrag i barnebidraget. Det innebærer, at hvor mye tid samværsforelder tilbringer med barnet, har betydning for størrelsen på barnebidraget. Samvær med barnet gir samværsforelder en reduksjon i bidraget. Tanken er at samværsfradraget kompenserer for at samværsforelder har kostnader knyttet til samværet, og at kostnadene på denne måten deles mellom foreldrene så rett og rimelig som mulig (St. Meld. Nr. 19 (2006–2007)). En annen begrunnelse for å innføre et samværsfradrag, er at dette skal gjøre det økonomisk lettere for de med lav inntekt å ha god kontakt med barna. Økonomi skal dermed ikke være et hinder for samvær (St. Meld. Nr. 19 (2006–2007)) (se faktaboks for mer informasjon om samværsfradraget).

Mindre samvær i familier med bidragsaker i Nav

Utvalgsundersøkelser blant delte familier viser at de fleste barn tilbringer tid sammen med forelder de ikke bor fast sammen med, og at stadig flere gjør dette (Lyngstad et al., 2014; Wiik, 2022; Møller et al., 2023a). I delte familier generelt er det også slik at barna oftest bor fast sammen med mor og er mindre sammen med far. Over tid har det blitt mer vanlig med en løsning der barnet bor omtrent halvparten av tiden hos mor og far, såkalt delt bosted (Wiik, 2022). Denne utviklingen ser vi imidlertid ikke blant familier som har barnebidragsaker i Nav. I delte familier generelt er det rundt 7 prosent av samværsforeldrene som ikke er

¹ Regnet som summen av barn mellom 0-17 år som er registrert bosatt bare med mor, med mor og steforelder, bare med far og med far og steforelder.

sammen med barnet en vanlig måned og 15 prosent har kun sporadisk kontakt gjennom året (Wiik, 2022; Møller et al., 2023a). Blant de som har en bidragssak i Nav er det rundt halvparten av barna som ser samværsforelderen mindre enn to dager i måneden og dette har ikke endret seg over tid. Disse barna har dermed mye mindre kontakt med far enn det som er vanlig for andre barn (Danielsen & Kalstø, 2023). Over tid er det stadig færre av de delte familiene som har en bidragssak i Nav. De utgjør likevel en betydelig gruppe.

Det er flere faktorer som påvirker mengden av samvær mellom samværsforelder og barnet. Tidligere forskning peker på at økonomi, avstand, om det er mor eller far som er samværsforeldre og konflikt kan påvirke mengden samvær (Skevik, 2006; Kitterød, 2007; Kitterød, 2008; Lyngstad et al., 2014; Lyngstad et al., 2015; Wiik, 2022; Møller et al., 2023a). Vi vet at foreldre som får barnebidraget fastsatt av Nav skiller seg fra befolkningen og delte familier generelt. De

har lavere inntekt og mottar i større grad livsoppholdstøtte og sosialhjelp fra Nav (Danielsen og Kalstø, 2023). Det betyr at det ikke nødvendigvis er de samme faktorene som påvirker samværet i denne gruppen som i delte familier generelt. Familier som får barnebidraget fastsatt av Nav blir i større grad påvirket av bidragsregelverket. I utgangspunktet er det avtalefrihet mellom foreldre om barnebidraget, men for foreldre som får bidraget fastsatt av Nav blir bidraget bestemt av Barneloven. Det er derfor viktig å ha mer kunnskap om hva som påvirker mengden samvær mellom foreldre og barn i disse familiene.

Problemstilling

I denne artikkelen ønsker vi å utvide kunnskapsgrunnet om samvær mellom barn og samværsforelderen i familier som har fått barnebidraget fastsatt av Nav. Tidligere undersøkelser på området har kun benyttet data fra spørreundersøkelser, og har stort sett fokusert på alle delte familier. Vi benytter her registerdata fra Nav for å undersøke hvilke faktorer som har betyd-

Barnebidrag - begreper

Alle foreldre har plikt til å forsørge barna sine, også når de ikke bor fast sammen med barnet (Barnelova, 1981, §66 og §67). Når en eller begge foreldrene ikke bor sammen med barnet skal hen, hvis mulig, betale et fast pengetilskudd til den andre forelderen, kalt barnebidrag, til forsørgelse og utdanning. Foreldre står fritt til å gjøre egne private avtaler seg imellom, men hvis de ikke blir enig, eller ikke ønsker å avtale dette privat, kan de søke om at Nav skal fastsette og kreve inn barnebidraget (Barnelova, 1981, §70).

Når NAV fastsetter barnebidrag, tas det utgangspunkt i hva det koster å forsørge et barn. Kostnaden fordeles mellom foreldrene etter inntekten deres. Den med den høyeste inntekten skal dekke den største delen av kostnaden til barnet. Barnebidraget er den bidragspliktiges/samværsforelderens andel av kostnaden. Barnebidraget prøves mot den bidragspliktiges bidragsevne, og deretter gis det samværsfradrag. For mer informasjon om regelverk for fastsetting av barnebidrag og definisjoner av begreper se Danielsen & Kalstø (2023).

Bidragspliktig/Samværsforelder betaler barnebidrag til bidragsmottaker og er den forelderen som barnet ikke bor fast sammen med, eller som barnet som regel bor minst hos. I enkelte tilfeller kan det også være aktuelt med barnebidrag når barnet har delt bosted. Dette henger sammen med foreldrenes inntekt, og forelderen med høyest inntekt vil

være bidragspliktig. Bidragspliktig forsørger barnet ved å betale barnebidrag. I SSB sine analyser av spørreundersøkelsen om bosted og samvær brukes «samværsforelder» om forelderen som barnet ikke bor fast sammen med (Wiik, 2022; Lyngstad et al., 2014). Vi omtaler i vår analyse bidragspliktig som samværsforelder.

Bidragsmottaker/Bostedsforelder mottar barnebidraget og er den forelderen som barnet bor fast sammen med. Bidragsmottaker forsørger barnet ved å betale barnets kostnader. I saker med delt bosted er bidragsmottaker den forelderen som har lavest inntekt. I SSB sine analyser av spørreundersøkelsen om bosted og samvær brukes «bostedsforelder» om forelderen som barnet bor fast sammen med. I vår analyse omtaler vi bidragsmottaker som bostedsforelder.

Delt bosted: Når vi omtaler delt bosted i denne artikkelen handler dette om at barnet bruker omtrent like mye tid med begge foreldrene. I utgangspunktet betyr «delt bosted» i lovverket at barnet bor fast hos begge foreldrene (Barnelova, 1981, § 36). Den barnet bor fast sammen med kan ta avgjørelser som gjelder vesentlige sider av omsorgen for barnet. Dette gjelder spørsmålet om barnet skal gå i barnehage, hvor i landet barnet skal bo og andre større avgjørelser om dagliglivet (Barnelova, 1981, § 37).

Samværsfradrag

Samværsfradraget ble innført i forbindelse med bidragsreformen i 2003. Før bidragsreformen hadde ikke samværet betydning for barnebidraget (St.meld. nr. 19 (2006-2007)).

Samværsfradraget gis som et fast kronebeløp og henger sammen med omfanget av samværet og alderen på barnet (se Tabell 1 for en oversikt). Bidraget fastsettes basert på det avtalte samværet, med mindre det bevises at samværet

er lavere enn avtalt (Forskrift om fastsetjing av fostringstilskot, 2003, §9).

Samværsfradraget er ment å dekke utgifter som mat og drikke, helse og hygiene, lek og fritid og transport. Boutgifter regnes med i samværsfradraget for samværsklasse 3 og 4. Reisekostnader inngår ikke i samværsfradraget.

Tabell 1. Samværsfradraget i kroner etter antall netter med samvær i måneden (samværsklasser) og alder på barnet. Fra 1. juli 2023

	0-5 år	6-10 år	11-14 år	15 år og mer
Mindre enn 2 netter (Samv.klasse 0)	0	0	0	0
2-3 netter (Samv.klasse 1)	305	407	531	605
4-8 netter (Samv.klasse 2)	1 011	1 348	1 760	2 003
9-13 netter (Samv.klasse 3)	2 642	3 112	3 686	4 025
14-15 netter (Samv.klasse 4)	3 317	3 905	4 627	5 053

Kilde: Forskrift om endring om fastsetjing av fostringstilskot, 2003, §9.

ning for samværet mellom barnet og samværsforelderen i familier som har fått barnebidraget fastsatt av Nav. Vi tar utgangspunkt i variabler som tidligere forskning har vist påvirker samværet i delte familier generelt.

Våre problemstillinger er:

- Er det sammenheng mellom kjennetegn ved samværsforelderen og omfanget av samværet med barnet?
- Er det andre forhold som har sammenheng med at det er lite eller mye samvær mellom samværsforelderen og barnet?

Vi undersøker om kjønn, alder, fødeland, arbeidstilknypning, inntekt og mottak av ytelser fra Nav har sammenheng med hvor mye tid samværsforeldre tilbringer med barnet sitt. I tillegg undersøker vi om reiseavstand mellom samværsforelderen og barnet, og om foreldrene har bodd sammen tidligere, har noe å si.

Vi bruker beholdningstall for desember 2014, 2018 og 2023. Første året vi har tilgjengelig informasjon om samværet fra saksbehandlingssystemene for bar-

nebidrag er 2014, mens 2023 er siste året hvor vi har tilgjengelig informasjon om alle forklaringsvariabler på tidspunktet analysen er gjennomført.

Data og metode

Analysen er en deskriptiv undersøkelse av samværsmengden i barnebidragssaker i Nav. Vi bruker et datasett med informasjon om barnebidragssaker fra saksbehandlingssystemet for barnebidragssaker i Nav, Bisys. I tillegg kobler vi på informasjon fra Navs kopi av folkeregisteret (tps), informasjon om arbeidsforhold fra Aa-registeret og sosialhjelpsdata fra SSB. Vi bruker beholdningstall per desember for årene 2014, 2018 og 2023. 2014 er første året vi har informasjon om samværet og 2023 er siste året vi har komplett informasjon om alle forklaringsvariabler. Analysene av dataene blir gjennomført i STATA og SPSS.

Som mål på samvær bruker vi samværsklassene rapportert i Bisys. Vi har delt samværet inn i «lite», «noe» og «mye» samvær (se faktaboks «Hvordan måle omfanget av samværet?» for mer informasjon).

Vi undersøker sammenheng mellom kjennetegn ved samværsforelderen og omfanget av samværet med barnet. Vi undersøker følgende kjennetegn: kjønn, alder, fødeland og antall barn hen betaler barnebidrag for. Vi ser også på arbeidstilknytning, inntekt og mottak av ytelser fra Nav. Mottak av ytelser fra Nav indikerer om personen har mottatt den aktuelle ytelsen i desember samme år. Unntaket er sosialhjelp, der undersøker vi om personen har mottatt sosialhjelp en eller flere ganger i løpet av året.

Fødeland har vi gruppert etter SSB sin standard for gruppering av land for 2023². Landgruppe 1 er personer født i Norden utenom Norge, EU/EFTA, Storbritannia, USA, Canada, Australia og New Zealand. Landgruppe 2 er personer født i Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Afrika, Asia, Amerika utenom USA og Canada og Oseania utenom Australia og New Zealand.

Som mål på inntekt bruker vi årlig pensjonsgivende inntekt, samt inntekt som selvstendig næringsdrivende og inntekt fra jordbruk, skogbruk og fiske. Vi bruker inntektsgrupper basert på grunnbeløpet i folketrygden, G. En G utgjorde 118 620 kr i 2023.³ Vi har delt inntekten inn i tre inntektsgrupper: Under 3 G, 3 til 6 G og over 6 G.

Vi bruker informasjon om arbeidstid fra Aa-registret. Vi bruker avtalt arbeidstid i desember hvert år. Arbeidstid på 3 timer eller mindre telles som ingen arbeidstid. Blant de som er i arbeid skiller vi mellom kort deltid (4 til 18 timer i uka), lang deltid (19 til 34 timer i uka) og fulltid (35 timer eller mer i uka).

Vi inkluderer informasjon om samværsforelderen mottar følgende ytelser: sosialhjelp, sykepenger, overgangsstønad, dagpenger, tiltakspenger, arbeidsavklaringspenger (AAP) og uføretrygd. Vi samler en del av ytelsene og omtaler dette som livsoppholdsyttelser. Livsoppholdsyttelser inkluderer dagpenger,

sykepenger, arbeidsavklaringspenger, tiltakspenger, uføretrygd og overgangsstønad.

Når det gjelder barna undersøker vi kun alder. Vi har delt barna inn i aldersgrupper som samsvarer med aldersinndelingen i samværsfradraget. Vi har satt en øvre aldersbegrensning på 24 år. Grunnen til at 24 år er satt som øvre aldersgrense er at foreldre har plikt til å forsørge barna inntil de fyller 18 år, eller mens de fullfører vanlig skolegang, som oftest vil tilsvare videregående opplæring (Barnelova, 1981, §68). Ungdomsretten til å fullføre videregående skole i Norge utløper etter det året man fyller 24 år (Opplæringslova, 2023, § 5-1).

Vi inkluderer også informasjon om foreldrene har levd sammen tidligere og om barn og samværsforelder bor i samme fylke. Vi bruker fylkesinndelingen fra 2020 for alle år. Tidligere forskning har vist at reiseavstand er viktig for omfanget av samvær. Vår tilnærming til å se på reiseavstand er altså om barn og samværsforelder bor i samme fylke. Det å bo i samme fylke betyr ikke nødvendigvis at det er kort reisevei. Vi mener likevel at dette i de fleste tilfeller er en god indikator for å si noe om reiseavstand.

Konfliktnivået mellom foreldrene er en faktor flere peker på som viktig for samværet. Dette er ikke noe vi har mulighet til å måle med våre data. I analysen inkluderer vi en variabel for om bostedsforelderen har søkt og fått innvilget bidragsforskudd. Bidragsforskudd er en behovsprøvd ytelse man kan ha rett til, hvis barnebidraget ikke blir betalt eller ikke betales i tide.⁴ For å kunne motta bidragsforskudd må man ha et barnebidrag som innkreves av det offentlige gjennom Skatteetaten. Å ha søkt og fått innvilget bidragsforskudd tyder på at bostedsforelderen ikke mottar barnebidraget hen har krav på. Dette kan skyldes at bostedsforelderen ikke har bidragsevne eller at farskap ikke er satt, men det kan også skyldes at bostedsforelderen ikke betaler barnebidraget som avtalt.

² Se <https://www.ssb.no/klass/klassifikasjoner/546> for mer informasjon om grupperingen av landgrupper.

³ <https://www.nav.no/grunnbelopet> [hentet 18.12.2024].

⁴ <https://www.nav.no/bidragsforskudd> [hentet 18.12.2024]

Regresjonsanalyse

Vi gjennomfører to regresjonsanalyser, en for hvilke faktorer som påvirker at det er lite samvær mellom samværsforelderen og barnet og en for mye samvær. Vi har dermed to avhengige variabler som er dikotome. I den ene modellen er lite samvær=1 og alt annet samvær=0, mens i den andre er mye samvær=1, mens alt annet samvær=0. Når den avhengige variabelen er dikotom, er det anbefalt å gjøre en logistisk regresjonsanalyse (Ringdal, 2024). Vi setter her signifikansnivå til 0,01 eller 1%.

Størrelsen på koeffisienten i en logistisk regresjon kan ikke tolkes direkte. For å si noe om dette kan vi beregne de gjennomsnittlige marginal effektene av hver uavhengige variabel (Ringdal, 2024). Vi beregner da hvordan én enhets endring i en variabel endrer sannsynligheten for mye samvær/lite samvær når alle de andre variablene holdes konstant. Alle våre uavhengige variabler har en referansekategori, så vi beregner sannsynlighetene opp mot denne. Dette kan si oss noe om sannsynligheten for mye/lite samvær gitt verdien på de uavhengige variablene. Effekten en uavhengig variabel har på sannsynligheten for mye/

lite samvær avhenger av verdien på de andre uavhengige variablene.

Vi beregner gjennomsnittlig marginal effekt av hver variabel basert resultatene fra regresjonen. Dette gir en indikasjon på hvordan variablene vil påvirke sannsynligheten for lite eller mye samvær i en «typisk» bidragsak. Vi oppgir sannsynlighetene i prosentpoeng.

I regresjonen har vi kun med saker der samværet er kjent samt der foreldrene er kjent og bosatt i Norge, ettersom vi antar at dette er en viktig forutsetning for å kunne gjennomføre samvær. Vi ser også kun på de som hadde en sak ved utgangen av 2023. Det gir oss et utvalg på 47 682 saker.

Vi har også sjekket at det ikke er multikollinearitet mellom de uavhengige variablene. Videre har vi utført lineær regresjon med de samme variablene og det har liten betydning for resultatene. I tabell V1 i vedlegget er det gjengitt deskriptiv statistikk over alle variablene som er med i regresjonen.

Hvordan måle omfanget av samværet?

Det er ingen vedtatte mål på hva som er «lite samvær» i forskningslitteraturen. Studier som undersøker samværsmengde, bruker alle forskjellige mål på «lite samvær». Skevik (2006) bruker «fedre som ikke har sett barnet i løpet av de siste tre månedene» som definisjon på lite samvær, mens Kitterød (2008), Lyngstad et al. (2015) og Møller et al. (2023a) benytter flere ulike definisjoner på hva det vil si å ha lite kontakt, som for eksempel «ikke sett barnet siden bruddet eller fødsel», «ikke månedlig samvær» og «har ikke vært sammen med barnet i ferier siste året».

Hva vi bruker som mål på «lite samvær»

Vi deler samværsklassene inn i tre kategorier. Kategorien «lite samvær» tilsvarer samværsklasse 0 (mindre enn to netter samvær i måneden) og gir ingen reduksjon i barnebidraget, mens kategorien «noe samvær» inkluderer samværsklasse 1 og 2 (2 - 8 netter samvær i måneden).

Ettersom boutgifter er inkludert i samværsfradraget for samværsklasse 3 og 4, er disse gruppert sammen med «delt bosted» i kategorien «mye samvær» (mer enn 8 netter samvær i måneden).

Begrensninger ved å bruke samværsklasser som mål på samvær

Å bruke samværsklasser som mål på samvær har noen begrensninger som det er viktig å være klar over når man tolker resultatene. Bidraget og samværsklasse fastsettes basert på det avtalte samværet, med mindre det bevises at samværet er lavere enn avtalt (Forskrift om fastsetjing av fostringstilskot, 2003, §9). Vi vet derfor ikke hvor mye samvær som faktisk er gjennomført, kun det som er avtalt. Med våre data kan vi ikke si noe om hvem som ønsker å ha lite kontakt, hvem som blir utsatt for samværs hindring eller noe om kvaliteten på kontakten mellom foreldre og barn.

Utvalg og begrensninger

Det er en barnebidragssak per barn, også når foreldrene har flere barn sammen som det betales barnebidrag for. Vi teller derfor antall barn/saker. Ettersom noen samværsforeldre betaler barnebidrag for mer enn ett barn, vil noen samværsforeldre være med i datasettet flere ganger. Det gjør at deres kjennetegn vil ha større påvirkning på andelene og estimatene enn samværsforeldre med ett barn.

Datasettet vi benytter har noen begrensninger som påvirker utvalget vi analyserer. Av bruttoutvalget på 107 709 saker i 2014, er 15 prosent uten informasjon om samværsforelderen, mens 15 prosent har ukjent samvær. Det er noe overlapp mellom disse, som gjør at vi i 26 prosent av sakene i 2014 ikke har denne informasjonen. Tilsvarende andel i 2023 er på 24 prosent. Hadde vi kunnet fordelt de med ukjent samvær, ville det kunnet påvirket andelene vi rapporterer med

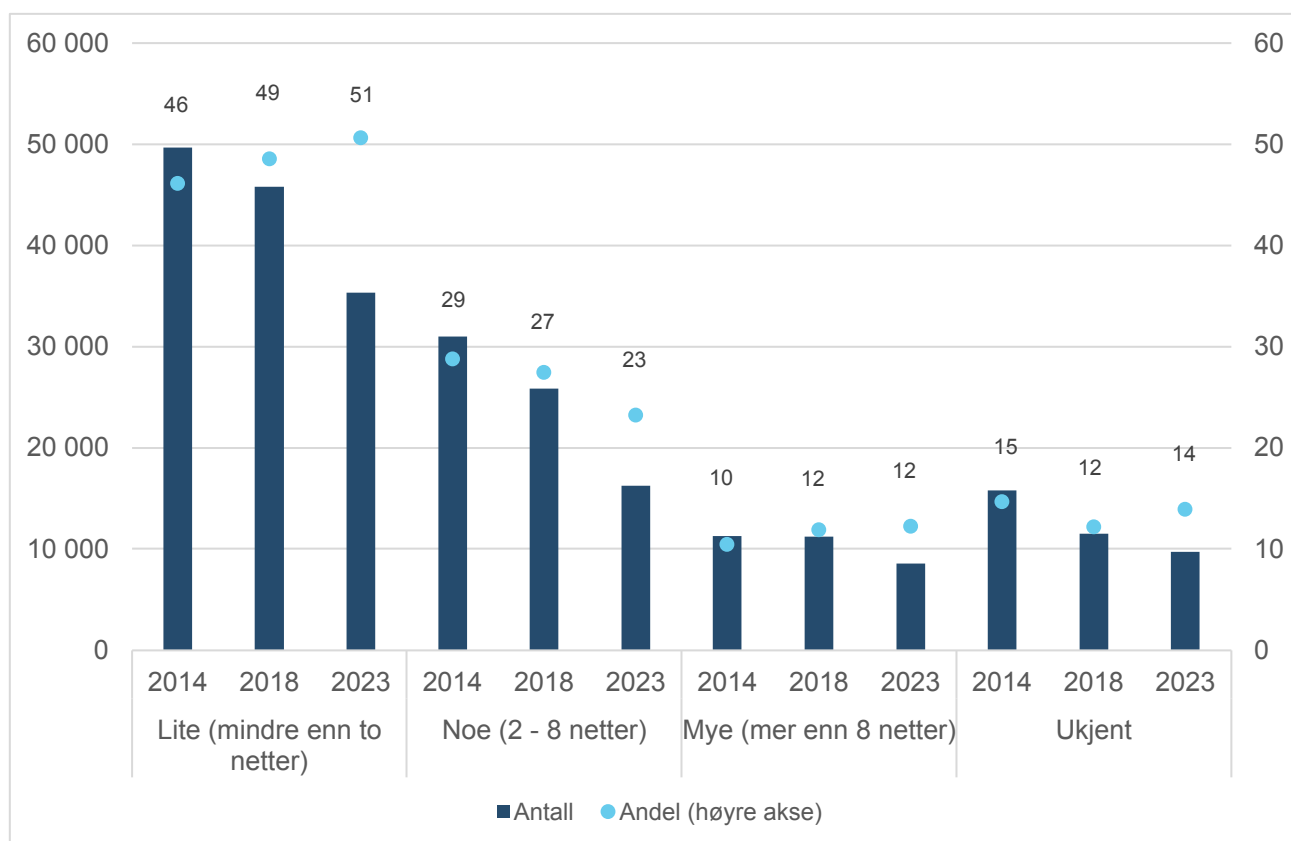
lite, noe og mye samvær. Det er flere grunner til at det ikke er registrert samvær i sakene. At samværsforelderen er bosatte i utlandet eller at det er en privat avtale er de vanligste årsakene. Se tabell V2 i vedlegget for mer informasjon. Vi rapporterer andel ukjent for alle variabler i tabell V3 i vedlegget. I regresjonsanalysen inkluderer vi kun saker med kjent samvær og der alle parter er kjent og bosatt i Norge.

Resultater

Halvparten har lite samvær

I 2023 er det mindre enn to netter samvær mellom samværsforelderen og barnet blant halvparten (51 %) av de som har en bidragssak i Nav (figur 1). Dette er en økning fra 46 prosent i 2014. I perioden har det vært en reduksjon i antall bidragssaker i Nav. I 2014 var det derfor flere barn som hadde lite samvær (50 000) enn i 2023 (35 000).

Figur 1: Barn med bidragssak i Nav fordelt på omfanget av samvær med samværsforelderen. Antall (venstre akse) og andel (høyre akse). 2014, 2018 og 2023

Kilde: Nav

På samme tid er det en reduksjon i andelen barn som tilbringer noe tid med samværsforelderen (mellom 2 og 8 netter samvær i måneden) og en stabil utvikling i andelen med mye samvær (mer enn 8 netter samvær i måneden). I 2023 hadde 23 prosent av barna noe samvær, mens 12 prosent hadde mye samvær.

De minste barna har mindre samvær

Det er ikke nødvendigvis slik at utviklingen i omfanget av samværet er lik for barn i alle aldre. Vi har derfor undersøkt hvordan samværet er mellom samværsforelderen og barn i ulike aldersgrupper (figur 2).

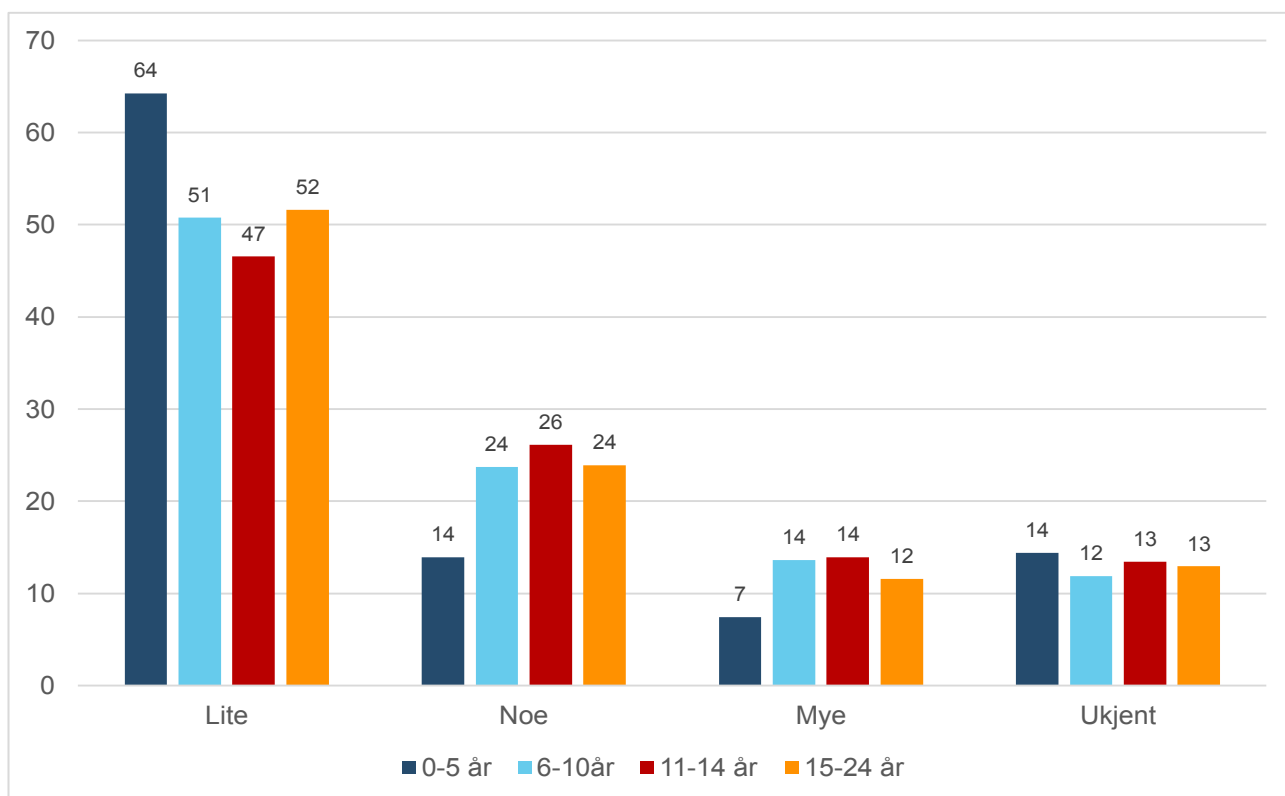
Det er vanligst å ha mindre enn to netter samvær i måneden, uavhengig av hvor gamle barna er (figur 2). Når vi ser på aldersgruppene fra 6-24 år er det små forskjeller i omfanget av samvær. Barna mellom 0-5

år skiller seg noe fra resten. I denne aldersgruppen er det vanligere å tilbringe lite tid med samværsforelderen – 64 prosent av barna er 1 natt eller mindre sammen med samværsforelderen.

De minste barna skiller seg tilsvarende ut når vi ser på noe og mye samvær. Rundt 25 prosent av barna over 5 år har noe samvær med samværsforelderen, mens dette kun gjelder 14 prosent av de minste. Det samme gjelder mye samvær, hvor rundt 14 prosent av barna over 5 år har mye samvær, mens det kun gjelder 7 prosent av de minste.

Over tid er det en økning i andelen med lite samvær for alle aldersgrupper, mens det er en reduksjon i andelen med noe samvær og en stabil utvikling for mye samvær (tabell V2 i vedlegget).

Figur 2. Andel barn med lite, noe, mye og ukjent samvær med samværsforelderen innenfor hver aldersgruppe. Desember 2023

Kilde: Nav

Lite samvær generelt, men noen kjennetegn skiller seg ut

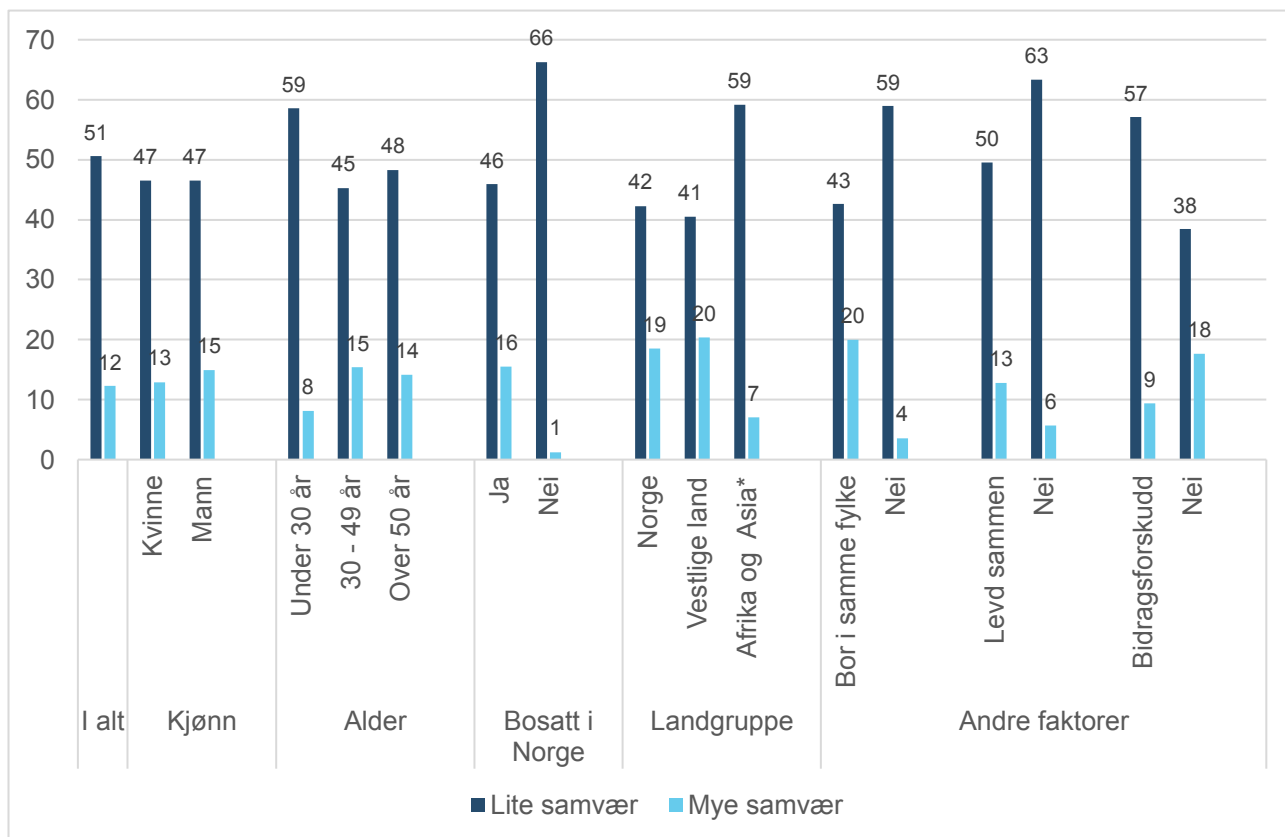
Det er vanlig med lite samvær uansett hvilket kjennetegn ved samværsforelderen, eller andre forhold, vi undersøker (figur 3). Det er likevel noen kjennetegn som skiller seg ut fra de andre.

Av kjennetegnene vi har undersøkt er det kun kjønn som ikke ser ut til å ha noen betydning. Omfanget av samværet er det samme om samværsforelderen er mann eller kvinne (figur 3). Her er det imidlertid viktig å huske på at de aller fleste samværsforeldre er menn. Av samværsforeldre med kjent kjønn, utgjør kvinner rundt 8 prosent gjennom perioden (ikke vist).

Det er vanligere med lite samvær mellom barn og samværsforelderen når samværsforelderen er under 30 år enn når hen er eldre enn dette (figur 3). Samværsforeldre som ikke er bosatt i Norge ser også mindre til barna enn de som er bosatt i Norge. Dette er ikke overraskende ettersom det å bo i ulike land kan gjøre det vanskelig å gjennomføre samvær. Det er også vanligere med lite samvær når samværsforelderen er født i Asia, Afrika og Sør-Amerika enn når hen er født i Norge eller andre vestlige land.

Det er store forskjeller i andelen med lite samvær når vi undersøker andre forhold. Det å ikke bo i samme fylke ser ut til å ha mye å si. Blant disse er det langt

Figur 3. Andel barn med lite og mye samvær med samværsforelderen fordelt på ulike kjennetegn ved samværsforelderen og andre undersøkte faktorer. Prosent. Desember 2023

* Landgruppen Afrika og Asia inkluderer også Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Amerika utenom USA og Canada og Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kilde: Nav

vanligere med lite samvær. Om foreldrene tidligere har levd sammen ser også ut til å spille inn. Her ser det ut til å være noe mer samvær enn når foreldrene ikke har levd sammen. De aller fleste foreldrene har levd sammen tidligere (92 % i 2023).

Om bostedsforeldereren har søkt og fått innvilget bidragsforskudd kan si noe om samværsforeldereren faktisk betaler barnebidrag eller ikke. Det kan også si noe om bostedsforelderens økonomiske situasjon. Det er langt vanligere med lite samvær når bostedsforeldereren har søkt og fått innvilget bidragsforskudd enn når hen ikke har gjort dette (figur 3).

Ser vi på kjennetegn ved samværsforeldre som har mye samvær med barnet sitt, er bildet omtrent motsatt av det vi ser blant dem med lite samvær (figur 3). Det er vanligere at samværsforeldre som er over 30 år og

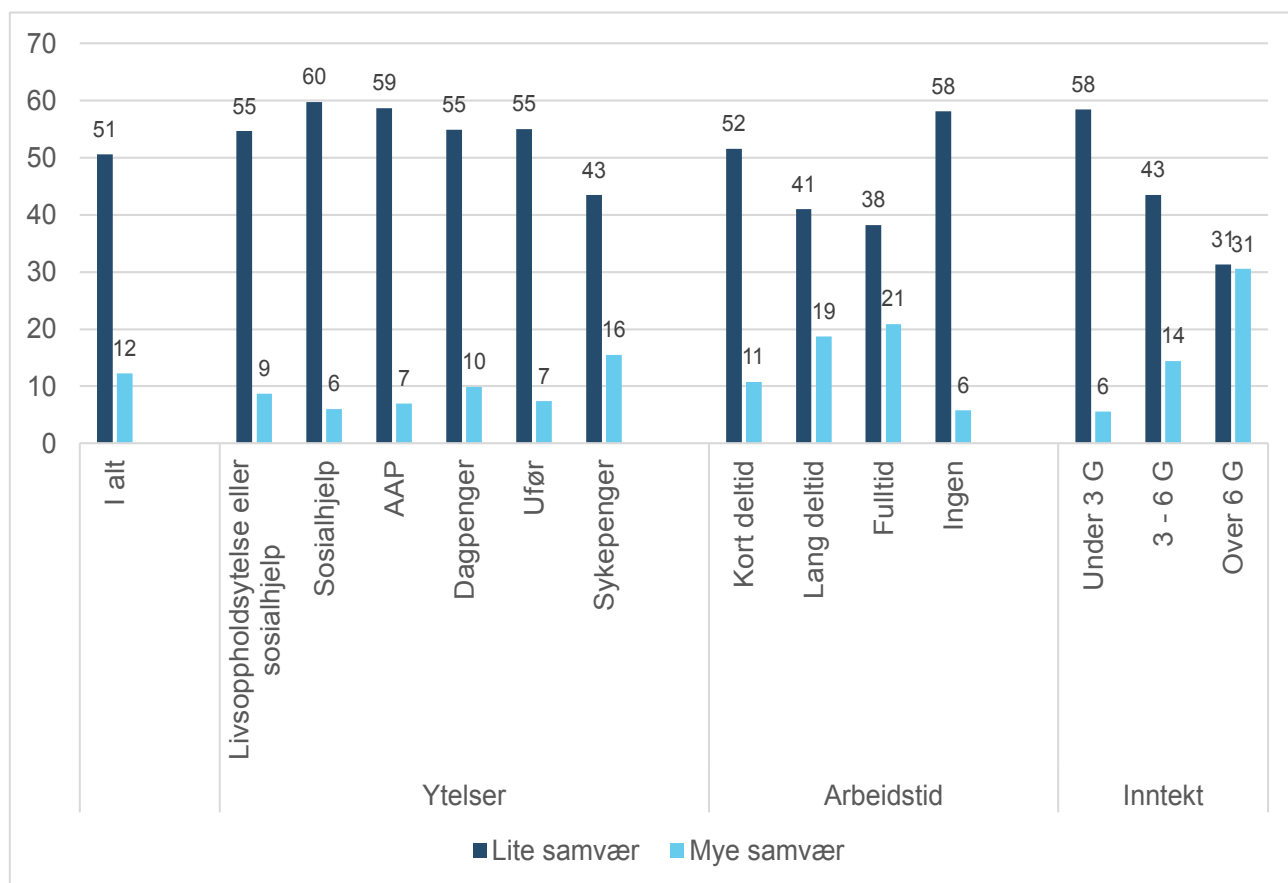
som er bosatt og født i Norge har mye samvær med barna. Videre er det vanligere med mye samvær når samværsforeldereren og barnet bor i samme fylke, når foreldrene har levd sammen tidligere og når bostedsforeldereren ikke mottar bidragsforskudd.

Det er ikke like tydelige forskjeller mellom kjennetegn når vi undersøker barnebidrags saker med noe samvær (mellom 2 og 8 netter samvær i måneden) (ikke vist i figur, men kan ses i tabell V2 i vedlegget). Det eneste vi ser tydelig, er at samværsforeldrene som er bosatt i utlandet i mindre grad har noe samvær med barnet sitt.

Lite samvær blant de med stram økonomi

Økonomiske forhold ser ut til å ha sammenheng med samværet mellom samværsforeldereren og barnet (figur 4).

Figur 4. Andel barn med lite og mye samvær med samværsforeldereren etter samværsforeldereren arbeidstid, inntekt og om hen mottar ytelser fra Nav. Prosent. Desember 2023

Kilde: Nav og SSB

Blant samværsforeldre som mottar en livsoppholdsytelse eller sosialhjelp fra Nav er det flere som har lite samvær enn blant alle som har bidragssak i Nav. Andelen er størst blant samværsforeldre som mottar sosialhjelp en eller flere ganger i løpet av året.

Det er vanligere med lite samvær blant samværsforeldre som mottar AAP og uføretrygd enn blant de som mottar sykepengen. Dette er ikke så overraskende. Det store flertallet av de som mottar sykepengen mottar det i en kortere periode før de returnerer til jobb. De som mottar AAP eller uføretrygd har vært syke mye lengre, og mange av dem har ikke noe arbeidsforhold.

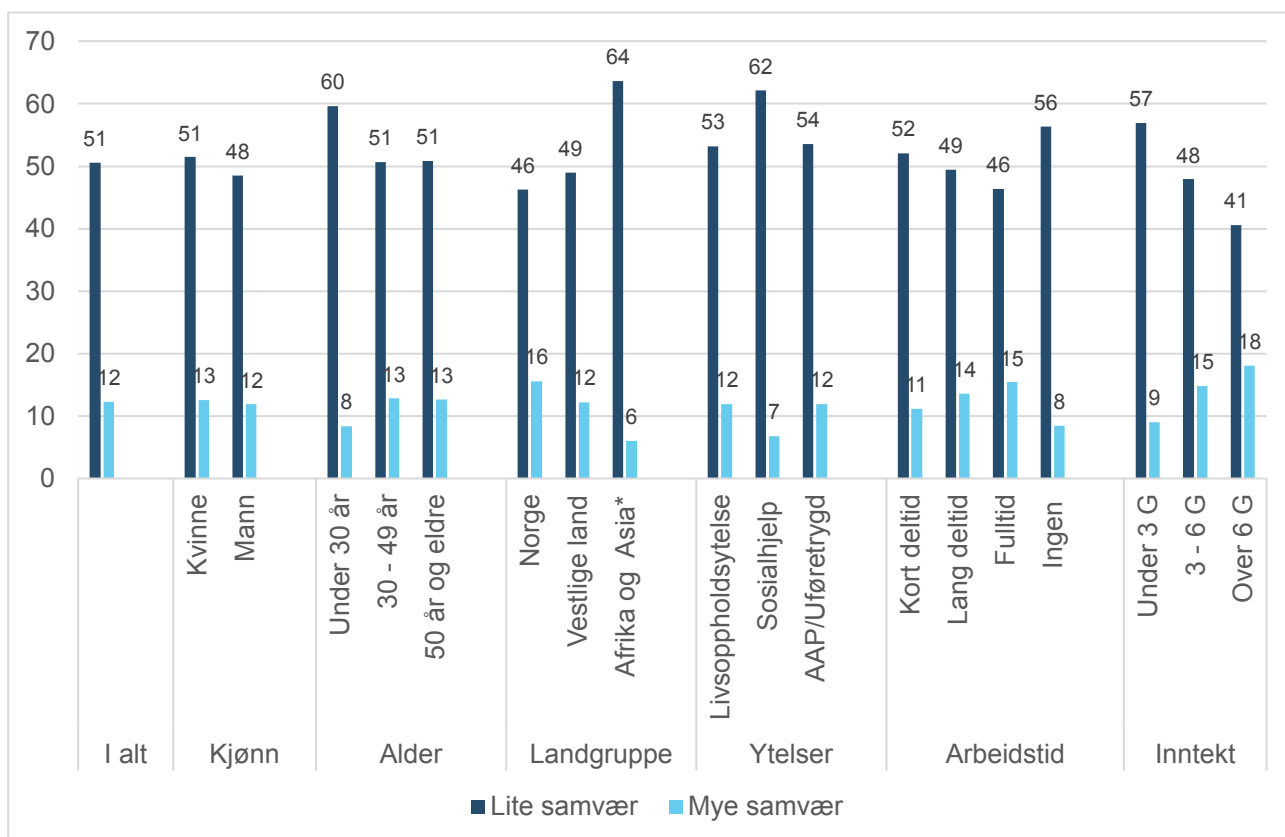
Vi ser at det å være i jobb er knyttet til å ha mer samvær med barnet. Dette er tydeligere jo mer samværs-

forelderen jobber. Vi ser det samme mønsteret når vi undersøker inntekt. Blant samværsforeldre som tjener over 6G (inntekt over 711 720 kr i 2023) er det like vanlig med lite samvær som mye samvær. Disse skiller seg altså betydelig fra andre samværsforeldre med bidragssak i Nav. Økonomi kan altså se ut til å spille inn på omfanget av samværet mellom samværsforelderen og barnet.

Er det noen sammenheng mellom samvær og kjennetegn ved bostedsforelderen?

Det er også forskjell i omfanget av samvær mellom samværsforelderen og barnet når vi ser på bostedsforelderens kjennetegn (figur 5). Vi ser imidlertid mindre forskjeller her enn når vi ser på kjennetegn ved samværsforelderen.

Figur 5. Andel barn med lite og mye samvær med samværsforelderen etter kjennetegn ved bostedsforelderen. Prosent. Desember 2023

* Landgruppen Afrika og Asia inkluderer også Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Amerika utenom USA og Canada og Oseania utenom Australia og New Zealand.

Kilde: Nav og SSB

For noen kjennetegn som kjønn, alder og fødeland er det sammenheng mellom parene i sakene. For eksempel er bostedsforelderen født i Afrika og Asia i to av tre saker der bostedsforelderen er det. For ytelser, arbeid og inntekt er det mindre korrelasjon mellom samværs- og bostedsforelderens kjennetegn, men det vil sannsynligvis også være en del likhetstrekk mellom parene her.

Regresjonsanalyse

Det er mange forhold som er med å påvirke omfanget av samvær mellom barnet og samværsforelderen. For å kontrollere for flere forhold samtidig har vi utført en regresjonsanalyse (Tabell 2). Da har vi mulighet til å kontrollere for de ulike kjennetegnene opp mot hverandre. Vi undersøker hvordan ulike faktorer påvirker sannsynligheten for at det er lite samvær mellom barn og samværsforelderen og for at det er mye samvær. I modellene ser vi på de som hadde en bidragssak i Nav ved utgangen av 2023 og inkluderer kun personer som er bosatt i Norge og der alle parter er kjent (se metode for en nærmere beskrivelse av metoden).

Som vi så i den deskriptive analysen, er det stort sett slik at det som øker sannsynligheten for at det er mye samvær mellom samværsforelderen og barnet, reduserer sannsynligheten for at de tilbringer lite eller ingen tid sammen. Dette virker naturlig, siden dette er to motpoler av hverandre, men det er også en del som vil plassere seg i midten av disse, som vil kunne spille inn.

Om samværsforelderen er mann eller kvinne, ser ut til å ha litt å si. De aller fleste samværsforeldre er menn. Når kvinner først er samværsforelder, har de litt høyere sannsynlighet for å ha mye samvær med barnet enn menn har (+2,5 prosentpoeng) og lavere sannsynlighet for å tilbringe liten eller ingen tid med barnet (-5,3 prosentpoeng).

Videre ser vi at samværsforeldre under 30 år har lavere sannsynlighet for å tilbringe mye tid med barnet sammenlignet med de som er 30 år og over (-6,5 prosentpoeng) og betydelig høyere sannsynlighet for å se barnet lite (+11,1 prosentpoeng).

Å bo nær hverandre har mest å si

Den faktoren som alene i størst grad øker sannsynligheten for at samværsforelderen og barnet tilbringer mye tid sammen, er at de bor i samme fylke. Sannsynligheten for mye samvær øker da med 23 prosentpoeng. Samtidig ser vi at de som bor i samme fylke har 15,2 prosentpoeng lave sannsynlighet for å tilbringe lite tid sammen. I regresjonsanalysen ser vi kun på familier der alle partene er bosatt i Norge. I 2023 bodde 76 prosent av barna i disse familiene i samme fylke som samværsforelderen, mens 24 prosent ikke gjorde det. Ser vi på alle barna med bidragssak i Nav i 2023, var det 40 prosent som ikke bodde i samme land eller fylke som samværsforelderen. Her har vi kun sjekket det å ikke bo samme fylke, men det er grunn til å tro at det å bo i ulike land vil være et enda større hinder for samvær.

Når foreldrene har levd sammen tidligere er det også betydelig større sannsynlighet for at det er mye samvær (+10,6 prosentpoeng). Motsatt ser vi at samværsforeldre i denne situasjonen har mye lavere sannsynlighet for å tilbringe lite tid med barna (-16,1). Dette så vi også tydelig i den deskriptive delen, og det er fortsatt viktige faktorer etter å ha kontrollert for andre forhold. At foreldrene ikke har bodd sammen tidligere, kan være et tegn på at det ikke har vært kontakt mellom samværsforelderen og barnet helt fra start av. Det er større sannsynlighet for at samværsforelderen og barnet også har bodd sammen tidligere i de sakene dere foreldrene har gjort det, og kanskje derfor også naturlig at det er mer kontakt etter samlivsbruddet.

Når samværsforelderen betaler barnebidrag for to eller tre barn er det større sannsynlighet for at det er mye samvær, mens den er lavere når det er ett barn eller fire og over. Landbakgrunn ser også ut til å spille inn. Hvis samværsforelderen er født i Afrika eller Asia⁵ er det 8,8 prosentpoeng lavere sannsynlighet for at det er mye samvær, og 13,1 prosentpoeng større sannsynlighet for at det er lite samvær, enn om hen er født i andre landgrupper.

.....

⁵ Landgruppen Afrika og Asia inkluderer også Europa utenom EU/EFTA og Storbritannia, Amerika utenom USA og Canada og Oseania utenom Australia og New Zealand. Dette vil ofte være personer som har kommet til Norge som flykninger.

Økonomi spiller også inn

At samværsforelderens inntekt over 6G øker sannsynligheten for at det er mye samvær med 10,3 prosentpoeng og minker sannsynligheten for at det er lite samvær med 9,4 prosentpoeng, sammenlignet med de som har 3-6G i inntekt. Når samværsforelderens inntekt er under 3G minker sannsynligheten for at det er mye samvær med 7,4 prosent og sannsynligheten for at det er lite samvær øker med 11,4 prosentpoeng, sammenlignet med de som har inntekt mellom 3 og 6G. Samværsforelderens inntekt ser dermed ut til å spille en betydelig rolle for om det er mye samvær mellom barnet og samværsforelderens.

Når samværsforelderens mottar en helse-relatert ytelse fra Nav reduseres sannsynligheten for at det er mye samvær, mens sannsynligheten for lite samvær øker.

Dette har imidlertid lang mindre å si enn inntekt. At samværsforelderens er arbeidssøker, og mottar dagpenger, ser ikke ut til å påvirke om det er mye samvær, men disse har noe større sannsynlighet for å ha lite samvær. Når samværsforelderens mottar sosialhjelp reduseres sannsynligheten for at det er mye samvær med barnet med 6,8 prosentpoeng, mens sannsynligheten for lite samvær øker med 7,4 prosentpoeng. Dette gjelder selv etter at vi har kontrollert for inntekt.

Når bostedsforelderens har søkt og kvalifiserer for bidragsforskudd er det noe økt sannsynlighet for at det er lite samvær mellom barnet og samværsforelderens og motsatt når vi ser på mye samvær. Vi ser imidlertid at dette har langt mindre å si enn de aller fleste faktorene vi har undersøkt.

Tabell 2. Estimerte marginal effekter av sannsynligheten for mye og lite samvær mellom samværsforelderens og barnet. Prosentpoeng. Desember 2023

Uavhengige variabler	Mye samvær	Lite samvær
Samværsforelder kvinne (mann)	2,5*	-5,3*
Samværsforelder født i landgruppe 2 (alle andre fødeland)	-8,8*	13,1*
Samværsforelder under 30 år (30 år og over)	-6,5*	11,1*
Foreldre har levd sammen (ikke levd sammen)	10,6*	-16,1*
Foreldre bor i samme fylke (bor ikke i samme fylke)	23,0*	-15,2*
Antall barn det betales barnebidrag for		
Ett barn	-4,2*	6,8*
To barn (referanse)		
Tre barn	0,6	2,5*
Fire barn	-6,5*	11,7*
Samværsforelders årsinntekt		
Under 3 G (under 355 860 kr)	-7,4*	11,1*
3-6 G (referanse) (355 860 til 711 720 kr)		
Over 6 G (over 711 720 kr)	10,3*	-9,4*
Ukjent inntekt	-4,1*	8,4*
Samværsforelder mottar helse-relaterte ytelser (ikke helse-relaterte ytelser)	-3,2*	4,1*
Samværsforelder mottar dagpenger (ikke dagpenger)	-1,0	3,7*
Samværsforelder mottar sosialhjelp (i løpet av året) (ikke sosialhjelp)	-6,8*	7,4*
Bostedsforelder har søkt og kvalifiserer for bidragsforskudd (ikke bidragsforskudd)	-1,2*	2,8*
Antall barn det betales barnebidrag for	47 682	47 682

*variabelen er statistisk signifikant på 0,01-nivå. Gjennomsnittlige margineffekter vises i prosentpoeng. Referansegruppe i parenteser

Kilde: Nav og SSB

Diskusjon

I familiene som har en bidragssak i Nav er det ofte slik at barnet tilbringer lite tid med samværsforelder. Nesten halvparten av barna er kun en natt eller mindre sammen med samværsforelder i måneden. Andelen har også økt fra 2014 til 2023. Dette skiller seg fra delte familier generelt, hvor nær halvparten av barna bor like mye hos begge foreldrene (Wiik, 2022). Over 90 prosent av barna med bidragssak i Nav bor fast sammen med mor og tilbringer mest tid hos henne. Det er derfor som regel far som er samværsforelder og som betaler barnebidrag til mor.

En av begrunnelsene for å innføre et samværsfradrag er at det skal gjøre det lettere for samværsforeldre med lav inntekt å ha god kontakt med barna. Økonomi skal ikke være et hinder for samvær (St.meld. nr. 19 (2006-2007)).

Vi undersøker hva som skiller samværsforeldre med lite samvær fra de med mye samvær. Samværsforeldre med lav inntekt, uten arbeidstilknytning, som mottar sosialhjelp eller helserelevante ytelser fra Nav, har større sannsynlighet for å tilbringe liten eller ingen tid med barnet sitt. Dette er i tråd med annen forskning som finner at lav inntekt og økonomiske problemer har betydning for samværet (Skevik, 2006; Kitterød, 2007; Lyngstad et al., 2015; Wiik, 2022; Møller et al., 2023a). Det kan være vanskelig for samværsforeldre med lav inntekt å dekke utgiftene i forbindelse med samvær og dette gjelder særlig dersom det er lang og kostbar reisevei (Skevik, 2006). Kitterød (2007) diskuterer om det at samværsforeldre med lav inntekt har mindre samvær med barna har med deres selvfølelse å gjøre, og at de føler at de ikke klarer å oppfylle forsørgerrollen godt nok. At samværsforeldre med stram økonomi kan oppleve det som vanskelig å ikke kunne spandere noe ekstra på barnet når de møtes, og at de derfor kanskje heller unngår kontakt.

At det er de økonomiske sårbare som oftest har lite samvær med barnet sitt, og at andelen med lite samvær har økt over tid, kan være et tegn på at økonomi fortsatt er et hinder for samvær. Noen har så lav inntekt at de ikke kan betale barnebidrag, og dermed heller ikke får fradrag ved samvær. Samvær med barnet kan dermed gi en økonomisk utgift. Det er også viktig

å ha med seg at lav inntekt og økonomiske utfordringer henger sammen med å ha mer ustabile relasjoner. At disse oftere tilbringer lite tid med barnet sitt etter samlivsbruddet, kan bety at det det også var en ustabil relasjon før bruddet.

Det er et politisk mål at foreldre skal bli enige om samvær og barnebidrag uten å involvere det offentlige, ettersom det er ansett å være det beste for barnet (Barne- og familiedepartementet, 2024). At man får barnebidraget fastsatt av Nav betyr at man ikke har klart å bli enige, og kan tyde på at det er konflikt mellom foreldrene. Møller et al. (2023b) ser at konfliktnivået er høyere blant foreldre som betaler eller mottar barnebidrag, enn i foreldrerelasjoner hvor det ikke betales barnebidrag. I to av tre bidragssaker i Nav har bostedsforelder søkt og kvalifiserer for bidragsforskudd (Danielsen & Kalstø, 2023). At samværsforelder ikke betaler, kan skyldes at hen ikke har økonomi til å betale, men det kan også skyldes at hen ikke ønsker å betale. I regresjonen ser vi at samværsforelders inntekt har mye større betydning for omfanget av samværet enn om bostedsforelder har søkt om forskudd. Det kan tyde på at dette først og fremst handler om at samværsforelder ikke har økonomi til å betale, fremfor at hen ikke vil betale.

Et annet moment som det kan være verdt å nevne er det som kalles samværshindring. Dette beskriver saker der barn og samværsforelder ikke har samvær eller kontakt, eller har betydelig mindre samvær enn det som er avtalt eller fastsatt, selv om samvær er til barnets beste og samværsforelder ønsker samvær. Dette skjer fordi bostedsforelder hindrer samværet mellom barnet og samværsforelder. Dette kan få alvorlige konsekvenser for barn-foreldre-relasjonen, med risiko for et varig brudd i kontakten mellom barnet og samværsforelder (Barne- og familiedepartementet, 2024). Det finnes ikke noen oversikt over hvor utbredt samværshindring er, men vi vet at det forekommer og en del tyder på at det er et økende problem (Bufdir, 2022).

Når samvær hindres, kan samværsforelder oppleve det urimelig at han eller hun fremdeles må betale fullt barnebidrag. Det ble nylig avgjort i Trøndelag ting-

rett⁶ at dette er i overensstemmelse med loven. Pengene skal følge barnet, uavhengig av hva som er årsaken til at det ikke er samvær. Retten skriver imidlertid at det ikke kan utelukke at dagens regelverk kan gi enkelte bostedsforeldre økonomiske insentiver for å hindre samvær. I våre data kan vi ikke se om det er samværs hindring, men det kan være samværsforeldre i våre data som ønsker mer kontakt med barnet enn de har.

Både Lyngstad et al. (2015) og Møller et al. (2023a) finner at andelen med lite samvær er særlig stor når reisetiden mellom foreldrene er på mer enn 2,5 timer. Ifølge Møller et al. (2023a) har rundt halvparten av samværsforeldre som ikke har jevnlig månedlig samvær med barnet mer enn 2,5 timers reisevei, mens blant de med mye samvær har de fleste under 30 minutters reisetid. Dette ser vi også tydelig i vår analyse. Det som har mest å si for om det er mye samvær mellom barnet og samværsforelder, er at de bor i samme fylke. Når det er tilfelle, øker sannsynligheten for mye samvær med hele 23 prosentpoeng. Motsatt ser vi, at det å bo i samme fylke reduserer sannsynligheten for at de tilbringer lite tid sammen. Å bo langt fra hverandre er en praktisk hindring som gjør at det kan være vanskelig å gjennomføre samvær så ofte som man ønsker (Lyngstad et al., 2015).

I familiene som har en bidragssak i Nav, er det over 40 prosent av barna som ikke bor i samme fylke som samværsforelder. I en god del av familiene bor en av partene i utlandet, som sannsynligvis gjør det enda vanskeligere å se hverandre. Ser vi kun på de sakene der alle er bosatt i Norges, er det 25 prosent av barna som ikke bor i samme fylke som samværsforelder. Dette tyder på at det i stor grad også er praktiske hindringer som gjør at det er lite samvær mellom barna og samværsforelder blant familiene med en bidragssak i Nav.

Vi kan ikke si noe om begge foreldre har vært involvert i beslutningen om hvor barnet skal bo, men slik det er i dag er det bostedsforelder som har det siste ordet hvis man er uenig. I forslaget til ny barnelov legges det opp

til mer likestilt foreldreskap, også etter samlivsbrudd, og at begge foreldrene skal involveres i viktige beslutninger i barnets liv. Eksempler på slike beslutninger er blant annet hvor barnet skal bo. I vår undersøkelse ser vi tydelig at det å bo i nærheten av hverandre er viktig for at samværsforelder og barnet skal kunne tilbringe tid sammen. Man kan derfor tenke seg at en slik regelendring kan være med på å påvirke hvor mye samvær det er mellom samværsforelder og barn.

Et annet viktig moment å ha med inn her at reiseavstand og trang økonomi kan spille sammen. Reisekostnader er ikke noe man får dekket ved samvær, og således kan det også være økonomiske hensyn som vanskeliggjør samvær når barnet og samværsforelder bor langt fra hverandre. Vi ser imidlertid at det er lite samvær i mange av bidragssakene, også i saker der samværsforelder har god økonomi. Det kan bety at det også er en del andre forhold, og konflikten mellom partene, som gjør at samværsforelder og barnet tilbringer lite tid sammen.

Referanser

Barne- og familiedepartementet. (2024, 18. juni). *Forslag til endringer i barneloven mv. – Likestilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/f750f142b1a9473f-ba4a89c0777ec1d4/horingsnotat-ny-barnelov-likestilt-foreldreskap-og-felles-omsorg-for-barn-etter-samlivsbrudd.pdf>

Barnelova. (1981). Lov om barn og foreldre (LOV-1981-04.08-8). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7/>

Bufdir (2022) *Utredning av saker etter barneloven hvor det er stans i samvær mellom barn og en forelder*. Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. <https://kudos.dfo.no/documents/32685/files/29124.pdf>

Danielsen, M. & Å. M. Kalstø. (2023). NAV fastsetter barnebidrag for en stadig mindre, men sårbar gruppe. *Arbeid og velferd* 3/2023. https://arbeidogvelferd.nav.no/journal/2023/3/m-1426/NAV_fastsetter_barnebidraget_for_en_stadig_mindre,_men_s%C3%A5rbar_gruppe#m-1802

⁶ Trøndelag tingrett, 29.01.2025, Krav om å få kjent forvaltningsvedtak ugyldig – tolkning av bidragsforskriften § 9.

- Forskrift om fastsetjing av fostringstilskot. (2003). *Forskrift om fastsetjing og endring av fostringstilskot* (FOR-2003-01-15-123). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2003-01-15-123>
- Kitterød, H. (2007). Barna ser minst til fedre med lav inntekt. *Samfunnspeilet* 2007/2. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/barna-ser-minst-til-fedre-med-lav-inntekt>
- Kitterød, R. H. (2008). *Hvilke samværsfedre har lite kontakt med barna sine?* (SSB rapporter 2008/56). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200856/rapp_200856.pdf
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød & E. H. Nymo. (2014). *Bosted og samvær 2002, 2004 og 2012 – Endringer i ansvar og omsorg for barna når mor og far bor hver for seg.* (SSB rapporter 2014/2). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/158734?_ts=145cbb51f00
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød, H. Lidén & K. A. Wiik. (2015). *Hvilke fedre har lite eller ingen kontakt med barna når foreldrene bor hver for seg?* (SSB rapporter 2015/2). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/215357?_ts=14b070c0438
- Møller, G., Eriksen, E., Haug, G. M. D., Vrålstad, S., Askvik, T. & Bjerklund, M. (2023b). *Konflikter og samarbeid mellom foreldre som bor hver for seg.* (TF-rapport nr. 719). Telemarksforskning. <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/konflikter-og-samarbeid-mellom-foreldre-som-bor-hver-for-seg/4194/>
- Møller, G., T. Asvik, S. Vrålstad, G. M. D. Haugen, E. Eriksen & M. Bjerklund. (2023a). *Kjennetegn ved foreldre med mye og lite samvær med barna – Analyser av SSBs undersøkelse om bosted og samvær 2020.* (TF-rapport nr. 718). Telemarksforskning. <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/kjennetegn-ved-foreldre-med-mye-og-lite-samvaer-med-bar-na/4193/>
- NOU 2020:14, (2020). *Ny barnelov – Til barnets beste.* Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-14/id2788399/>
- Opplæringslova. (2023). *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidregående opplæringa* (LOV-2023-06-09-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2023-06-09-30>
- Regjeringen. (2021, 14. oktober). *Hurdalplattformen.* Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hurdalsplattformen/id2877252/>
- Ringdal, K. (2024). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode med dataanalyser i R, SPSS og Stata* (5. utgave). Fagbokforlaget.
- Skevik, A. G. (2006). 'Absent Fathers' or 'Reorganized Families'? Variations in Father-Child Contact after Parental Break-Up in Norway. *Sociological Review* 54(1).
- St.meld. nr. 19 (2006-2007). *Evaluering av nytt regelverk for barnebidrag.* Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-19-2006-2007-/id470058/>
- Statistisk sentralbyrå. (2024). *06204: Barn 0 – 17 år, antall foreldre i familien, foreldrenes samlivsform, hjemmeboende søsken og barnets alder 2001 – 2023.* [Statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/06204>
- Wiik, K. A. (2022). *Delt bosted for barn etter samlivsbrudd – Nye utviklingstrekk og kjennetegn.* (SSB rapporter 2022/53). Statistisk sentralbyrå. https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/artikler/delt-bosted-for-barn-etter-samlivsbrudd.nye-utviklingstrekk-og-kjennetegn/_attachment/inline/7945a9e4-7e99-4dd8-8215-cfd0860da930:d-6034f5d4940669f57aca2d54c78f9924651397c/RAPP2022-53.pdf

Vedlegg

Tabell V1. Deskriptiv statistikk over variablene som er med i regresjonsanalysen

Avhengige variabler	Ja	Nei
Lite samvær	24 194	23 488
Mye samvær	8 359	39 323
Uavhengige variabler		
Kvinne	3 649	44 033
Samværsforelder født i landgruppe 2 (alle andre fødeland)	10 331	37 351
Samværsforelder under 30 år	1 875	45 807
Foreldre har levd sammen (ikke levd sammen)	43 925	3 757
Foreldre bor i samme fylke (bor ikke i samme fylke)	36 285	11 397
Antall barn det betales barnebidrag for		
Ett barn	23 944	23 738
To barn	16 735	30 947
Tre barn	5 244	42 438
Fire barn	1 759	
Samværsforelders inntekt		
Under 3 G	16 588	31 094
3-6 G	18 110	29 572
Over 6 G	12 207	35 475
Ukjent inntekt	777	46 905
Samværsforelder mottar helse relaterte ytelser	15 226	32 456
Samværsforelder mottar dagpenger	1 246	46 436
Samværsforelder mottar sosialhjelp (i løpet av året)	9 571	38 111
Bostedsforelder har søkt og kvalifiserer for bidragsforskudd	29 159	18 523

Kilde: Nav

Tabell V2. Andel saker med ukjent samværsforelder og ukjent samvær. Totalt antall bidragssaker. Prosent og antall. 2014, 2018 og 2023

	Andel samværsforelder ukjent	Andel samvær ukjent	Andel samværsforelder eller samvær ukjent	Antall saker
2014	15	15	26	107 709
2018	14	12	24	94 393
2023	12	14	24	69 852

Kilde: Nav

Tabell V3. Andel saker med lite, noe, mye og ukjent samvær fordelt på ulike kjennetegn ved samværsforelderen, mottak av ytelser, arbeidstilknytning, andre undersøkte faktorer og barnas alder. Prosent. Desember 2014, 2018 og 2023

Kjennetegn ved samværsforelderen		Lite	Noe	Mye	Ukjent	Antall
Kvinne	2014	39	41	10	9	6 912
	2018	42	39	12	8	6 289
	2023	47	31	13	10	4 187
Mann	2014	41	33	13	13	80 945
	2018	43	32	15	11	69 744
	2023	47	27	15	11	52 559
Under 30 år	2014	52	32	8	7	6 598
	2018	51	31	8	9	5 020
	2023	59	22	8	11	2 159
30-49 år	2014	39	34	13	13	65 079
	2018	41	33	15	11	54 836
	2023	45	28	15	11	40 715
50 år og eldre	2014	45	30	11	15	16 171
	2018	47	29	13	11	16 173
	2023	48	26	14	12	13 871
Ukjent alder	2014	68	8	2	22	19 861
	2018	72	8	2	19	18 364
	2023	68	5	1	25	13 107
Bosatt	2014	40	34	13	13	84 202
	2018	42	33	15	10	72 301
	2023	46	28	16	10	53 797
Ikke bosatt	2014	67	9	2	22	23 507
	2018	71	9	2	19	22 092
	2023	66	6	1	26	16 055
Landgruppe 0	2014	37	36	15	13	66 474
	2018	38	35	17	10	53 845
	2023	42	30	19	9	37 769
Landgruppe 1	2014	37	30	11	21	4 649
	2018	36	29	14	21	4 851
	2023	41	26	13	20	4 065
Landgruppe 2	2014	58	28	5	9	12 968
	2018	58	27	6	9	13 497
	2023	59	23	7	11	11 905
Ukjent landgruppe	2014	67	9	2	22	23 618
	2018	71	9	2	19	22 200
	2023	66	6	1	26	16 113

Kjennetegn ved samværsforelderens		Lite	Noe	Mye	Ukjent	Antall
Andre forhold						
Bor i samme fylke (ingen utland)	2014	37	35	16	12	62 178
	2018	38	34	19	9	53 186
	2023	43	29	20	8	39 511
Bor ikke i samme fylke (ingen utland)	2014	50	35	3	12	19 423
	2018	54	34	4	9	16 369
	2023	59	29	4	9	12 161
Foreldre ikke levd sammen	2014	60	19	3	18	20 055
	2018	63	19	4	13	12 172
	2023	63	19	6	12	5 309
Foreldre levd sammen	2014	43	31	12	14	87 654
	2018	46	29	13	12	82 221
	2023	50	24	13	14	64 543
Offentlig fastsatt avtale	2014	48	30	11	11	100 562
	2018	51	29	13	8	89 004
	2023	53	24	13	10	66 147
Privat avtale	2014	22	6	2	70	7 147
	2018	14	4	2	80	5 389
	2023	15	5	3	77	3 705
Bidragsmottaker ikke søkt og innvilget forskudd	2014	33	30	14	23	26 147
	2018	35	31	16	18	26 557
	2023	38	28	18	16	24 361
Bidragsmottaker har søkt og fått innvilget forskudd	2014	50	28	9	12	81 562
	2018	54	26	10	10	67 836
	2023	57	21	9	13	45 491
Ytelser fra Nav						
Livsoppholdsytelse	2014	49	32	8	12	32 150
	2018	51	31	8	10	26 445
	2023	55	26	9	11	21 752
Mottatt sosialhjelp i løpet av året	2014	57	29	5	10	15 767
	2018	57	29	6	8	13 833
	2023	60	24	6	10	10 938
AAP	2014	49	34	8	9	9 291
	2018	52	32	8	8	6 029
	2023	59	25	7	10	5 616
Dagpenger	2014	46	35	8	10	3 484
	2018	45	35	11	9	2 343
	2023	55	25	10	10	1 438
Uføør	2014	50	29	6	15	8 831
	2018	52	29	7	12	9 069

Kjennetegn ved samværsforelderens		Lite	Noe	Mye	Ukjent	Antall
	2023	55	26	7	12	8 120
Sykepenger	2014	37	38	13	12	5 472
	2018	39	36	15	10	4 180
	2023	43	30	16	11	3 948
Arbeidstid						
Kort deltid	2014	43	36	11	11	2 609
	2018	44	35	12	9	1 867
	2023	52	26	11	12	1 492
Lang deltid	2014	36	38	13	13	4 065
	2018	36	36	19	9	3 696
	2023	41	31	19	10	2 559
Fulltid	2014	33	37	17	13	43 622
	2018	34	35	20	11	39 044
	2023	38	31	21	10	29 413
Ikke registrert arbeidstid	2014	53	26	6	14	41 595
Inntekt						
	2018	57	24	6	13	36 862
	2023	58	19	6	17	27 804
Under 3 G	2014	55	28	5	12	31 595
	2018	56	27	6	11	29 747
	2023	58	22	6	14	21 719
3-6 G	2014	37	38	13	13	32 521
	2018	38	37	15	10	27 174
	2023	43	32	14	10	20 479
Over 6 G	2014	28	35	22	14	23 003
	2018	28	33	28	11	18 797
	2023	31	29	31	9	13 600
Barns alder						
0-5 år	2014	61	24	7	8	17 546
	2018	60	22	8	10	13 634
	2023	64	14	7	14	7 203
6-10 år	2014	46	31	14	9	27 591
	2018	48	29	14	9	26 826
	2023	51	24	14	12	17 596
11-14 år	2014	40	31	12	17	30 190
	2018	43	30	14	13	26 929
	2023	47	26	14	13	22 553
15-24 år	2014	44	29	9	19	31 172
	2018	49	27	10	13	25 746
	2023	52	24	12	13	21 510

Kilde: Nav